

РЕКОМЕНДАЦІЇ

**слухань у Комітеті Верховної Ради України з питань
державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування**

**з питань впровадження Закону України
«Про співробітництво територіальних громад»**

Учасники слухань у Комітеті Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування (далі - слухання), що відбулися 11 червня 2015 року у м. Полтава, відзначають наступне.

В Україні проголошена і розпочалася широкомасштабна реформа системи здійснення влади на засадах децентралізації владних повноважень, зміцнення правових, організаційних, фінансово-матеріальних основ місцевого самоврядування. Одними із основних завдань реформи є муніципальна консолідація та розвиток співробітництва територіальних громад.

Зроблені за останній час кроки органів державної влади свідчать про розуміння у владних колах актуальності і необхідності вказаних напрямків реформ та дають можливість сподіватися на поступовий рух в процесі їх впровадження.

Так, Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 року № 333 затверджено Концепцію реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, основною метою якої є визначення напрямів, механізмів і строків формування ефективного місцевого самоврядування та територіальної організації влади для створення і підтримки повноцінного життєвого середовища для громадян, надання високоякісних та доступних публічних послуг, становлення інститутів прямого народовладдя, задоволення інтересів громадян в усіх сферах життєдіяльності на відповідній території, узгодження інтересів держави та територіальних громад.

Одночасно Верховною Радою України за останній час прийнято ряд важливих законів, які безпосередньо стосуються питання децентралізації владних повноважень та реформування місцевого самоврядування, зокрема закони України «Про співробітництво територіальних громад», «Про засади державної регіональної політики», «Про добровільне об'єднання територіальних громад», «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин» тощо. Разом з тим, враховуючи, що при реалізації положень згаданих законодавчих актів виникають певні складнощі, Верховна Рада України здійснює постійний моніторинг реалізації чинного законодавства, всебічний аналіз проблемних питань, що можуть постати у практичній діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Так, Головою Верховної Ради України В.Гройсманом з метою вироблення скоординованих дій щодо законодавчого забезпечення децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування, здійснення оперативного фахового аналізу відповідних законопроектів, вироблення пропозицій щодо удосконалення чинного законодавства та відповідно до рішення Консультативної ради з питань місцевого самоврядування утворено робочий орган Консультативної ради з питань місцевого самоврядування – Експертну групу з питань законодавчого забезпечення децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування.

Водночас, Комітет Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування, відстоюючи інтереси місцевого самоврядування, що передбачені Конституцією України, Європейською хартією місцевого самоврядування та чинним законодавством, залишається важливою платформою для спілкування та консолідації інтересів органів державної влади, органів місцевого самоврядування та їх асоціацій.

Винесені на обговорення слухань питання стосувалися різних аспектів розвитку співробітництва територіальних громад (законодавчого, інституційного, фінансового та ін.), а також презентації кращих практик реалізації такого співробітництва.

Зокрема, на комітетських слуханнях були представлені такі проекти співробітництва територіальних громад: «Придбання сміттєвоза та контейнерів для покращення матеріально – технічної бази громад – спільний крок до чистого довкілля Пирятинського краю»; «Сміттєва революція в громадах м.Червонозаводське, с.Токарі та с.Піски як приклад вдалого співробітництва територіальних громад»; «Красиве село. Облаштування місць збору твердих побутових відходів та придбання контейнерів для сміття на території трьох сільських громад Полтавського району»; «Міжмуніципальне співробітництво: цілеспрямований соціальний захист громадян. Реконструкція та дооснащення Решетилівського трудового архіву - шлях до покращення обслуговування населення та енергозбереження»; «Оновлення життя Семенівської місцевої пожежної охорони (на базі с. Оболонь Полтавської області) – запорука безпечної життєдіяльності сільських громад».

В рамках підготовки до комітетських слухань Комітетом Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування було вивчено зарубіжний досвід міжмуніципального співробітництва у Федеративній Республіці Німеччина та інших країнах Європи, зокрема з питань інституційної, інформаційної, організаційної та фінансової підтримки такого співробітництва. Так, у ФРН та Бельгії на регіональному і місцевому рівнях утворені ресурсні центри («центри компетенцій») з питань міжмуніципального співробітництва. Функціонування таких центрів може здійснюватись в різних організаційно-правових формах – муніципальне підприємство, громадська організація (асоціація), структурний підрозділ (або окрема установа) при асоціаціях органів місцевого самоврядування.

За наслідками детального аналізу ситуації щодо розвитку співробітництва територіальних громад, представлення та обговорення кращих практик учасники слухань:

к о н с т а т у ю т ь :

- Верховна Рада України 17 червня 2014 року прийняла Закон України «Про співробітництво територіальних громад», який визначає організаційно-правові засади співробітництва територіальних громад, принципи, форми, механізми такого співробітництва, його стимулювання та фінансування;

- Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України (далі – Мінрегіон) затверджено низку нормативно-правових актів, спрямованих на реалізацію згаданого Закону, зокрема накази Мінрегіону від 15.08.2014 р. № 225 «Про затвердження Порядку формування та забезпечення функціонування реєстру про співробітництво територіальних громад» та від 27.08.2014 р. № 233 «Про затвердження Примірних форм договорів про співробітництво територіальних громад»;

- станом на травень 2015 року до реєстру договорів про співробітництво територіальних громад внесено 17 таких договорів. На сьогодні найбільш поширеними формами співробітництва є реалізація спільних проектів та спільне фінансування (утримання) суб'єктами співробітництва підприємств, установ та організацій комунальної форми власності – інфраструктурних об'єктів.

в в а ж а ю т ь :

- перевагою Закону України «Про співробітництво територіальних громад» є відсутність зайвої регламентації дій органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб, що дає їм можливість самостійно обирати шляхи та механізми співробітництва, шукати джерела фінансування відповідних проектів;

- закони України «Про співробітництво територіальних громад» та «Про добровільне об'єднання територіальних громад» не є конкурентними, а встановлюють альтернативні механізми співпраці, створюючи, таким чином, можливість територіальним громадам обирати шляхи об'єднання своїх ресурсів для досягнення кращих результатів надання послуг населенню;

- органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування на території Полтавської області проведено значний обсяг роботи та досягнуто позитивних результатів щодо розвитку співробітництва територіальних громад;

- разом з тим, співробітництво територіальних громад не набуло досі широкого поширення в усіх регіонах України. Це обумовлено різноманітними проблемами організаційного, інституційного, фінансового, правового, інформаційного та іншого характеру, що потребують належної уваги та вирішення вже найближчим часом у тісній співпраці Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, інших органів державної влади, органів місцевого самоврядування та їх асоціацій, громадських об'єднань, наукових установ тощо.

р е к о м е н д у ю т ь :

1. Верховній Раді України та її комітетам:

1.1. Продовжити у співпраці з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування та їх асоціаціями, іншими заінтересованими організаціями аналіз практики застосування Закону України «Про співробітництво територіальних громад».

2. Кабінету Міністрів України:

2.1. Вжити усіх передбачених чинним законодавством заходів щодо інтенсифікації співробітництва територіальних громад, заохочення органів місцевого самоврядування до розвитку такого співробітництва;

2.2. Забезпечити належне фінансове та ресурсне забезпечення співробітництва територіальних громад, зокрема через діяльність Державного фонду регіонального розвитку, інших інноваційних інструментів регіонального та місцевого розвитку;

2.3. Поінформувати Комітет Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування про проблеми, які виникають в ході реалізації Закону України «Про співробітництво територіальних громад» та шляхи їх вирішення;

2.4. Забезпечити підготовку висококваліфікованих кадрів з питань розвитку міжмуніципального співробітництва, зокрема шляхом впровадження відповідних модулів у навчальні програми в усіх навчальних закладах, що входять до національної системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування;

2.5. Посилити інформаційне забезпечення процесів співробітництва територіальних громад.

3. Органам місцевого самоврядування та їх асоціаціям:

3.1. Сприяти у поширенні міжнародного та вітчизняного досвіду, кращих практик співробітництва територіальних громад;

3.2. Забезпечити необхідну інституційну підтримку подальшому розвитку співробітництва територіальних громад, зокрема шляхом утворення відповідних ресурсних центрів («центрів компетенцій») з питань міжмуніципального співробітництва;

3.3. Розвивати взаємодію з міжнародними фінансовими та донорськими організаціями, насамперед з метою залучення додаткових ресурсів для співробітництва територіальних громад;

3.4. Посилити інформаційну та просвітницьку роботу серед депутатів місцевих рад, посадових осіб місцевого самоврядування, громадян щодо пропагування різних аспектів міжмуніципального співробітництва;

3.5. Забезпечити консультації з громадськістю, належний рівень взаємодії та співпраці між владою та громадянами в процесі підготовки та реалізації проектів співробітництва територіальних громад.